

Írta: Varjú Katalin
2017. január 03. kedd, 14:38

Miről beszélek? Megint arról, hogy a gyökerek élnek. Ez még sokáig így lesz, és ez nem asszimiláció. Számtalanszor fordulnak hozzám kérdéseikkel a volt oláhigány tanítványaim, akik ma már szülők és nagyszülők. Mi az az asszimiláció?

- Mit beszélnek rólunk állandóan a parasztok? A válaszom az, hogy nyugi. Értsd meg miről beszélnek a kívülállók, és lásd, hogy az rátok nézve nem igaz, rátok nem vonatkozik. Asszimilálódni annyit jelent, mint beolvadni, áthasonulni, elveszteni önazonosságotokat. Nincs sajátos etnikai jellemzője annak, aki megadja magát. Aki asszimilálódik, az gyökértelenné válik. Aminek nincs gyökere az pedig kidől, kipusztul. Nem először mondom.

Erről a ti esetetekben nincs szó. Ezt mostanában, Komáromban, a harcsási Községi ház ünnepélyes átadása utáni időben (2016. november 24-én volt az átadás) többször is megkérdezték tőlem.

- Tudod féltünk kijönni a lakásainkból. Annyi idegen volt, meg azok a kamerások! Mindig azt a hosszú házat, meg az embereinket vették (fényfépezték, filmezték). Mit akarnak velünk?

Ők az egyszerű a csóri nép, akik bizonyos dolgokban változnak, de nem asszimilálódnak. A pérói nagyközösség... Aztán széttelepítették őket. Most többen a Harcsásnak nevezett olcsó háztömbbe kerültek.

Jelen vannak közöttük a főleg oláh cigányokra jellemző másságok. Belső világuk, tartásuk szilárd, még beszélik a nyelvüket, és megtartják a legjellemzőbb szokásaikat.

Ám most már mások is laknak itt. Én hiszek a változás lehetőségében, de bízom a nép, a nyelv, a kultúra és néphagyományok további használatában, fennmaradásában. Az oláh cigányok kultúrájának megismerését, értékeit az itt lakóknak is köszönhetem.

Harmincöt éve ismerem a Harcsásra költöztetett családok 80 százalékát. Most még bizalmatlanabbak, mint akkoriban voltak, félnek. Sokszor nem alaptalanul. A mostani lakhelyükön, azaz a cociálison (*ahogy ők mondják*) zárt ajtók között művelik, amit akkoriban a péró nagyközösségében összetartozva, nyíltan, örömmel csináltak. Már a karácsony is más. Még a sajátjaiktól is tartanak.

- A fiatal drogosok mindenre képesek! - Tudod, kell a lóvé, na nem a techanra (*tennivalóra*) - mondja az egyik beszélgetőtársam.

–Ilyen emberek azelőtt nem voltak a pérónkban. Itten meg össze vagyunk sűrítve. Olyan, mintha mindenki lesné a másikat.

- Békésen kell mindenkinek a magáért megharcolnia, ám nem akkép, hogy egyik ember a másik ellen menjen. Egyik segítse harcában a másikat. Sok fajta nép tűnt már el nyomtalanul.

Át kell értékelni mindent, és megérteni akkor is, ha az emelkedés nem egy ritmusra történik. Legyen már harmónia. Ám az átalakulásban is maradjon mindenki önmaga. Itt kell válaszokat, javaslatokat, közös megoldásokat keresni.

Most itt a közösségi ház. Ti is gondolkodjatok. Erőszakkal még senki nem ért el semmi mást, egy még nagyobb ellenálláson kívül. Vívja mindenki a maga harcát. A kultúrátok az etnikai jellemzőtök, aminek meg kell maradnia. Itt nem életmódbeli, öltözetbeli eltérésekről van szó.

Az egyik roma asszonytól hagzott el a beszélgetés közben:

- "Mégsem vagyunk mi gádzsók". Arról beszélt, hogy korábban, amíg a péróban lakott, nem vehetett volna fel magára nadrágot, de ettől még nem lett más, mint aki volt. Ő ebben változott.

A témához illik a „Sikhlo a felemelkedett papu „ című, 2014-es történetem. Papu munkaviszonyban van a mai napig. Megértette, hogy az unokáinak tanulni kell, mint ahogy az unokái is tisztában vannak ezzel. Az egyik fiú kamionsofőr szeretne lenni. A gond ott kezdődött, hogy a gyermek roma unokatestvérek közötti, papírok nélküli, házasságkötésből származik. El is tanácsolták az iskolából mondván, hogy az ilyen házasságból csak beteg gyerekek születnek. Kisegítő iskolába került, ahonnan tudjuk, hogy merre visz az út?!

Papu nagyon tisztán látó harcos, ám megjegyzi, hogy az unokájának már most van asszonynak valója. Régi roma szokás szerint született az egyesség a családok között. Ez az, ami a meglévő rossz tapasztalatok miatt sem fog megváltozni.

Itt van hát: „ami marad, az marad“. Ugyancsak papu szeretett volna megboldogult anyukája kérésének megfelelni, hogy az elhunytal végigjárják az ismerős helyeket, hogy az elbúcsúzhasson az itt maradott rokonoktól. Tehát papu nagymamáját, műanyag flakonokba fagyasztott vízzel körberakva hordták egy hordágyon, hogy elbúcsúzzon szeretteitől a faluban.

Mindez csak pár évvel ezelőtt történt, akkor még ezt meg tudták csinálni. Ma a halott ellopásának bizonyulna ez a tett. - A roma, cigány, sokszor csak azért mond le valamiről, vagy játsza el kifelé, hogy lemond-...“, hogy a parasztnak igaza legyen“-had örüljön már az a gádzsó. Nálunk is van még az egyesség, má hogyne vóna! –mondja valaki újra.

Bárhol is élnek az oláh-cigányok az ország területén (vlasike roma, vlachi) beszélik a romani nyelvet. Testvérnek szólítják egymást „muro phral“, ezzel tisztán kifejezik hovatartozásukat. Minden esetben bátran kimondják „nem vagyok én paraszt“. A verrasztalás, roma módra kötött egyesség, keresztelés forгатókönyve stb. változatlan.

-Egy másik nyelv használatától, még nem váltunk más emberré -mondta egy másik megszólaló

Harc a régi és új között - azaz ami marad az marad

Írta: Varjú Katalin

2017. január 03. kedd, 14:38

is.

Sok minden hangzott még el, mellettük és ellenük szóló valóságok. El kell mondanom, amivel megbíztak. Az üzenet világos, a körülmények nehezek, a velük dolgozóknak nagy kihívás.

- Héé Phábaj! - bőkött meg egyik beszélgetőtársam búcsúzásnál, régi szokása szerint. - Jól ismersz, mondd már el nekik. Te nem divatból segítettél.

- Én „fehér varjú” voltam közöttetek.

- Elmondom: „TE gadzso kamlahasz te szikchlól le romeszkero lacscho, Róm na szikhlilahasz ajci le gadzseshkero nalacscho!” (Ha a paraszt jót tanulna a romától a roma nem tanulna rosszat a paraszttól)

- Meg azt a másikat is mondd, tudod !!! Ha tisztelsz, tisztelj cigányként.